

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Lublinie

LLU.410.017.02.2020

**Pan
Dariusz Szustek
Starosta Łukowski**

ul. J. Piłsudskiego 17

21-400 Łuków

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

*Kontrola nr P/20/030 Eliminowanie z ruchu drogowego kierujących pojazdami pod wpływem alkoholu
lub środków odurzających*

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Lublinie

ul. Okopowa 7, 20-022 Lublin

T +48 81 461 31 20, F +48 81 461 31 11

llu@nik.gov.pl

Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-112, 20-001 Lublin 1

I.

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Starostwo Powiatowe w Łukowie, ul. J. Piłsudskiego 17, 21-400 Łuków (dalej: Starostwo lub Urząd)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Dariusz Szustek Starosta Łukowski od 19 listopada 2018 r. W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnił Janusz Koziół od 1 grudnia 2014 r. do 18 listopada 2018 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	Wydawanie uprawnień oraz sprawowanie nadzoru nad kierującymi, związane z eliminacją z ruchu drogowego kierujących pojazdem pod wpływem alkoholu lub środków działających podobnie do alkoholu.
Okres objęty kontrolą	Lata 2017-2020 (I półrocze), z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem, mających bezpośredni związek z przedmiotem kontroli.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Lublinie
Kontroler	Monika Cieniuch, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LLU/145/2020 z 8 października 2020 r. (akta kontroli tom I str. 1-3)

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Działania Starosty Łukowskiego w latach 2017-2020 (I półrocze) dotyczące wydawania uprawnień do kierowania pojazdami oraz nadzoru nad kierującymi, pozwalały na eliminowanie z ruchu drogowego kierujących pojazdami w stanie nietrzeźwości, w stanie po spożyciu alkoholu lub środków odurzających.

Starosta kierował osoby, które prowadziły pojazd pod wpływem środków zabronionych na badania lekarskie i psychologiczne oraz kursy reedukacyjne. Wymagane dane były wprowadzane do Centralnej Ewidencji Kierowców (dalej: CEK). Wydawanie uprawnień i zatrzymywanie dokumentów stwierdzających uprawnienia do kierowania pojazdami, cofania i przywracania uprawnień do kierowania pojazdami Starosta realizował zgodnie z zasadami określonymi w ustawie z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami³. Stwierdzono jednak nieprawidłowości, które polegały na

- niewydaniu w 10 przypadkach decyzji administracyjnych o zatrzymaniu prawa jazdy w przypadku nieprzedstawienia w wyznaczonym terminie orzeczeń o istnieniu lub braku przeciwwskazań zdrowotnych lub psychologicznych do kierowania pojazdem,
- przyjęciu jako prawidłowe orzeczeń lekarskich z badań, które zostały przeprowadzone przez wojewódzki ośrodek medycy pracy spoza województwa lubelskiego.

¹ Dz. U. z 2020 r. poz. 1200, dalej: ustawa o NIK

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Dz. U. z 2020 poz.1268, ze zm., dalej: ustawa o kierujących pojazdami.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR

Działania starosty związane z wydawaniem uprawnień do kierowania pojazdem i nadzorem nad kierującymi pojazdami, związane z eliminacją z ruchu drogowego kierujących pod wpływem alkoholu lub środków działających podobnie do alkoholu

1. Wydawanie uprawnień do kierowania pojazdami

Opis stanu faktycznego

Według § 34 Regulaminu organizacyjnego Starostwa⁴, zadania z zakresu wydawania i cofania uprawnień do kierowania pojazdami oraz zatrzymywania praw jazdy, kierowania na badania lekarskie i psychologiczne realizowane były w Wydziale Komunikacji, Dróg i Transportu (dalej: Wydział). Dwóch pracowników realizowało czynności polegające na wydawaniu decyzji dotyczących osób kierujących pod wpływem alkoholu lub środków działających podobnie do alkoholu, związanych z cofaniem uprawnień, kierowaniem na badania lekarskie i psychologiczne oraz kursy reedukacyjne, a także zatrzymywaniem prawa jazdy.

(akta kontroli tom I str. 19, 57, 70-73)

Na stronie internetowej Urzędu zamieszczono instrukcje dla interesantów, które zawierały opis zasad załatwiania spraw z zakresu wydawania uprawnień, wymiany praw jazdy lub wydania wtórnika, wydania międzynarodowego prawa jazdy, przywracania uprawnień do kierowania pojazdami. W Starostwie nie opracowano szczegółowych procedur dotyczących prowadzenia postępowań związanych z wydawaniem decyzji w sprawie skierowań na badania, zatrzymania praw jazdy, cofania i przywrócenia uprawnień. Starosta wyjaśnił, że osoba ubiegająca się o prawo jazdy po raz pierwszy, wymianę prawa jazdy lub wydanie wtórnika składała do Starostwa wnioski oraz wymagane dokumenty, a weryfikacja spełnienia wymogów następowała na podstawie przedłożonych dokumentów, danych zgromadzonych w CEK i przez Starostwo.

(akta kontroli tom I str. 74-81, 84-85, 88-94)

Na podstawie analizy pięciu spraw o wydanie prawa jazdy po raz pierwszy, stwierdzono, że:

- prawo jazdy wydawane było osobom spełniającym wymogi, w tym wobec których nie zachodziły negatywne przesłanki wydania prawa jazdy wskazane w art. 12 ust. 1 ustawy o kierujących pojazdami,
- załączono wymagane orzeczenie lekarskie o braku przeciwwskazań zdrowotnych do kierowania pojazdem,
- osoby ubiegające się o prawo jazdy złożyły pod rygorem odpowiedzialności karnej oświadczenie wymagane art. 11 ust. 1 pkt. 5 i 6 ww. ustawy,
- wnioskodawcy złożyli oświadczenie o niestwierdzeniu u nich aktywnej formy uzależnienia od alkoholu lub podobnie działającego środka, nie został orzeczony wobec nich prawomocnym wyrokiem sądu zakaz prowadzenia pojazdów mechanicznych, nie mają zatrzymanego prawa jazdy, nie mają cofniętego uprawnienia do kierowania pojazdami oraz nie posiadają innego dokumentu stwierdzającego uprawnienia do kierowania pojazdem silnikowym,
- terminowo wygenerowano w CEK profil kandydata na kierowcę.

⁴ Wprowadzony uchwałą Nr 65/174/2016 Zarządu Powiatu Łukowskiego z dnia 01.02.2016 r. w sprawie Regulaminu Organizacyjnego Starostwa Powiatowego w Łukowie, ze zmianami.

(akta kontroli tom I str. 177-206)

Według Starosty, weryfikacja zgodności danych przy sprawdzaniu przeciwwskazań do wydania uprawnień do kierowania pojazdami była dokonywana na podstawie:

- sprawdzenia zgodności danych z ujętymi w teleinformatycznej ewidencji kierowców oraz aktach ewidencyjnych kierowców z danymi w zakresie posiadanych uprawnień i zakazów, orzeczeń lekarskich o istnieniu lub braku przeciwwskazań zdrowotnych oraz orzeczeń psychologicznych o istnieniu lub braku przeciwwskazań psychologicznych do kierowania pojazdami, o ile były one wymagane,
- akt ewidencyjnych osób bez uprawnień – dotyczyło to osób, które złożyły wnioski o wydanie prawa jazdy, a nie uzyskały uprawnień ze względu na niespełnianie wymogów określonych w ustawie, które nie posiadały uprawnień do kierowania pojazdami silnikowymi i orzeczony został wobec nich zakaz prowadzenia pojazdów lub wydane zostało orzeczenie lekarskie o istnieniu przeciwwskazań zdrowotnych lub orzeczenie psychologiczne o istnieniu przeciwwskazań psychologicznych do kierowania pojazdami,
- akt ewidencyjnych przesłanych przez inny organ, jeżeli kierowca zmienił miejsce zamieszkania,
- sprawdzenia uprawnień w organie zagranicznym w przypadku kierowcy wymieniającego zagraniczne prawo jazdy na polski dokument.

(akta kontroli tom I str. 97-100)

W okresie objętym kontrolą wystąpiły dwa przypadki⁵ oświadczenia nieprawdy w składanym wniosku. Dotyczyły one oświadczenia o zagubieniu dokumentu we wniosku o wydanie wtórnika, podczas gdy prawo jazdy zostało zatrzymane na terenie innego państwa oraz przedłożenia do wymiany uzyskanego w sposób nielegalny prawa jazdy wydanego za granicą. Sprawy zostały skierowane do organów ścigania.

(akta kontroli tom I str. 97-101, 102-135)

Informacje o wydanych decyzjach o zatrzymaniu lub cofnięciu uprawnień wprowadzane były do CEK. Wszczęcie postępowania administracyjnego w sprawach o cofnięcie uprawnienia następowało po otrzymaniu prawomocnych wyroków sądów. Starosta poinformował, że akta kierowców, wobec których wszczęto postępowanie w sprawie zatrzymania lub cofnięcia uprawnień, albo skierowania na badania przechowywane były w osobnych zbiorach. W CEK, poza ewidencjonowaniem dokumentacji osób posiadających uprawnienia do kierowania pojazdami mechanicznymi wprowadzane były również dane osób, które nie posiadały uprawnień, a wobec których orzeczono prawomocne zakazy prowadzenia pojazdów mechanicznych. Takie dane przechowywane były w aktach osób bez uprawnień. Dane osoby ubiegającej się o uzyskanie uprawnień weryfikowane były pod kątem tego, czy prowadziły wcześniej pojazd pod wpływem środków zabronionych oraz czy upłynął nałożony termin karencyjny zakazujący prowadzenia pojazdów.

(akta kontroli tom I str. 138-140)

Podczas wydawania uprawnień do kierowania pojazdami wykorzystywany był dostęp do CEK. Z danych i informacji zgromadzonych w CEK korzystało czterech pracowników zatrudnionych w Wydziale. Podstawą cofnięcia uprawnień do kierowania pojazdami był przysyłany Starostwu wyrok sądu. Do czasu wdrożenia rozwiązań technicznych umożliwiających wprowadzanie, przekazywanie, gromadzenie i udostępnianie danych poprzez system teleinformatyczny Starosta nie

⁵ Jeden przypadek w 2017 r. i jeden przypadek w I półroczu 2020 r.

miał możliwości pozyskania z CEK informacji dotyczących odebrania lub zatrzymania prawa jazdy. Informacje takie były przesyłane w formie papierowych dokumentów. Starosta nie posiadał możliwości uzyskania z CEK informacji o wydanym wyroku sądu.

(akta kontroli tom I str. 66-73, 97-100, 207-300)

Według Starosty, podstawowym problemem w korzystaniu z CEK był brak rozwiązań technicznych umożliwiających wprowadzanie, przekazywanie, gromadzenie i udostępnianie danych poprzez system teleinformatyczny. Dotyczyło to wyroków sądów przesyłanych z opóźnieniem z terenu całego kraju, w tym wyroków od których wnoszono apelację. Długość czasu od chwili stwierdzenia kierowania pojazdem po spożyciu środków zabronionych do chwili wydania decyzji przez Starostę zależała bezpośrednio od szybkości przesłania dokumentu przez Policję, Prokuraturę lub otrzymania przez Starostę prawomocnego wyroku sądu. W związku z wydawaniem decyzji Starostwo korzystało z własnych opracowanych szablonów pism, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, ponieważ te które były dostępne w zasobach CEK nie były na bieżąco aktualizowane, posiadały nieaktualne podstawy wskazanych aktów prawnych, a niektóre pozbawione były możliwości edytowania. Podczas korzystania z CEK zdarzały się, niezależnie od Urzędu, krótkotrwałe awarie, które nie wpływały na opóźnienie w załatwieniu prowadzonych spraw.

(akta kontroli tom I str. 143-145)

Pracownicy Wydziału nie posiadali dostępu do Centralnego Rejestru Skazanych. Starosta wyjaśnił, że w latach objętych kontrolą nie występowało do sądu, Zarządu Służby Więziennej lub centralnego rejestru karnego w przypadku występowania wątpliwości z załatwianiem spraw, z uwagi na fakt, że w poprzednich latach w przypadku takich wystąpień do Sądu Rejonowego w Łukowie nie otrzymywano odpowiedzi.

(akta kontroli tom I str. 85, 143-145)

W latach 2017-2020 (do 30 czerwca) Starosta dokonał wymiany:

- 10 239 praw jazdy, z tego w związku z utratą dokumentu – 794, zniszczeniem dokumentu – 63, zmianą danych – 1 663, szkoleniem okresowym – 7 719,
- 2 531 wtórników praw jazdy, z tego w związku z zagubieniem – 802, zniszczeniem dokumentu – 78, zmianą danych – 1 651.

(akta kontroli tom I str. 85, 94, 146)

Na podstawie analizy pięciu spraw, w których kierowcy wystąpili do Starostwa o wydanie wtórnika prawa jazdy ustalono, że proces ten przeprowadzono prawidłowo, tj.:

- osoby ubiegające się o wydanie wtórnika prawa jazdy złożyły pod rygorem odpowiedzialności karnej wymagane oświadczenia,
- wnioskodawcy złożyli oświadczenia o niestwierdzeniu u nich aktywnej formy uzależnienia od alkoholu lub podobnie działającego środka oraz nieposiadaniu innego dokumentu stwierdzającego uprawnienie do kierowania,
- według akt kierowców, osoby ubiegające się o wydanie wtórnika prawa jazdy nie miały cofniętych uprawnień do kierowania pojazdami, sądowego zakazu prowadzenia pojazdów samochodowych oraz zatrzymanego prawa jazdy, w tym z powodu kierowania pojazdem pod wpływem alkoholu lub środków działających podobnie do alkoholu,
- wnioskodawcy złożyli pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań oświadczenie o okolicznościach utraty dokumentu oraz zobowiązali się do zwrotu dokumentu prawa jazdy w przypadku jego odnalezienia.

(akta kontroli tom III str. 29-50)

W okresie objętym kontrolą nie wydano decyzji odmowy wydania prawa jazdy w związku z nałożeniem na daną osobę zakazów mających związek z jazdą pod wpływem środków zabronionych, wiedzą wynikającą z badania lekarskiego i psychologicznego, stwierdzającego aktywną formę uzależnienia od alkoholu lub środka działającego podobnie do alkoholu.

(akta kontroli tom I str. 93, 301-306)

Starosta wyjaśnił, że w przypadku zmiany miejsca zamieszkania kierowca występował z wnioskiem o wydanie prawa jazdy. Starostwo przesyłało w ramach systemu „Kierowca” informację o powyższym do poprzedniego organu z prośbą o przesłanie akt kierowcy. Po analizie otrzymanych akt następowało dalsze załatwianie sprawy.

(akta kontroli tom I str. 88-89)

Starosta poinformował, że w przypadku osób dokonujących wymiany dokumentu zagranicznego prawa jazdy na polski, weryfikacja warunków określonych w art. 12 ust. 1 pkt 5-7 ustawy o kierujących była dokonywana poprzez sprawdzenie w Europejskim Systemie Informacyjnym o Pojazdach i Prawach Jazdy – EUCARIS lub poprzez pisemne wystąpienie do właściwych organów państwa, w którym zostało wydane prawo jazdy przedłożone do wymiany. EUCARIS wykorzystywany był do potwierdzenia wydania przez zagraniczny organ prawa jazdy, które wraz z wnioskiem przedkładane było do wymiany na polski dokument. Wymienione prawo jazdy było odsyłane organowi zagranicznemu, który w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości był zobowiązany do powiadomienia Starostwa.

(akta kontroli tom I str. 88-89)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

2. Nadzór nad kierującymi pojazdami

W okresie objętym kontrolą w Starostwie nie dokonano wymiany z urzędu prawa jazdy wydanego przez państwo członkowskie UE na polskie prawo jazdy z powodu niewystąpienia przypadków wskazanych w art. 97 ust. 1 ustawy o kierujących.

(akta kontroli tom I str. 92)

W związku z kierowaniem w stanie nietrzeźwości, w stanie po użyciu alkoholu lub środka działającego podobnie do alkoholu, Starosta wydał w latach 2017-2020 (do 30 czerwca) w okresie objętym kontrolą 713 decyzji⁶ o skierowaniu kierowcy na badania lekarskie, 713 decyzji⁷ o skierowaniu kierowcy na badania psychologiczne oraz 686 decyzji⁸ o skierowaniu kierowcy na kurs reedukacyjny.

W okresie objętym kontrolą wydano 824 decyzje⁹ w sprawie cofnięcia uprawnień do kierowania pojazdami, z tego:

- z tytułu orzeczenia zakazu prowadzenia pojazdu (art. 103 ust. 1 pkt 4 ustawy o kierujących pojazdami) po przesłaniu przez sąd odpisu prawomocnego wyroku 791 decyzji,
- z tytułu stwierdzenia na podstawie orzeczenia lekarskiego lub psychologicznego istnienia przeciwwskazań odpowiednio zdrowotnych lub psychologicznych do kierowania pojazdem (art. 103 ust. 1 pkt 1 ustawy o kierujących) 33 decyzje.

⁶ W tym 220 w 2017 r., 219 w 2018 r., 175 w 2019 r. i 99 w 2020 r. (I półrocze).

⁷ W tym 220 w 2017 r., 219 w 2018 r., 175 w 2019 r. i 99 w 2020 r. (I półrocze).

⁸ W tym 206 w 2017 r., 206 w 2018 r., 175 w 2019 r. i 99 w 2020 r. (I półrocze).

⁹ W tym 244 w 2017 r., 247 w 2018 r., 221 w 2019 r. i 112 w 2020 r. (I półrocze).

W latach 2017-2020 (do 30 czerwca) Starosta nie wydał żadnej decyzji o cofnięciu uprawnień do prowadzenia pojazdu kierowcom z tytułu uchylenia sposobu wykonywania zakazu prowadzenia pojazdu niewyposażonego w blokadę alkoholową.

(akta kontroli tom I str. 149, 207-300)

Badaniem szczegółowym objęto 166 spraw, w ramach których wydano po 166 decyzji w sprawie cofnięcia uprawnień do kierowania pojazdami, o skierowaniu kierowcy na badania lekarskie i psychologiczne oraz 161 o skierowaniu kierowcy na kurs reedukacyjny¹⁰. W wyniku analizy stwierdzono, że:

- decyzje wydawano na podstawie odpisu prawomocnego wyroku z sądu. Średni okres od zdarzenia drogowego do wpływu odpisu prawomocnego wyroku sądu w sprawie wynosił 238 dni (od 60 dni do 1 553 dni), a od wpływu odpisu prawomocnego wyroku sądu w sprawie do wszczęcia postępowania wynosił 3 dni (od 0 do 10 dni);
- decyzje wydano w terminie miesiąca od dnia wszczęcia postępowań administracyjnych;
- przyczyną wydania decyzji było: w 132 przypadkach kierowanie pojazdem w stanie nietrzeźwości (w tym w 8 przypadkach kierowca był uprzednio prawomocnie skazany za prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości, a w 2 przypadkach kierowca nie dostosował się do decyzji o cofnięciu mu uprawnień do kierowania pojazdami mechanicznymi), w 32 przypadkach kierowanie pojazdem w stanie po użyciu alkoholu, a w 2 przypadkach w stanie po użyciu środków odurzających (w tym w jednym przypadku również w stanie nietrzeźwości);
- w 70 sprawach postanowienie prokuratora albo sądu o zatrzymaniu prawa jazdy wpłynęło do Starostwa w terminie od 5 do 72 dni od zdarzenia drogowego;
- w jednej sprawie wniesiono odwołanie od decyzji o cofnięciu uprawnienia na okres dożywotni do Samorządowego Kolegium Odwoławczego, które utrzymało zaskarżoną decyzję w całości w mocy;
- w 52 sprawach kierowcy przedstawili orzeczenia lekarskie i psychologiczne stwierdzające brak przeciwwskazań odpowiednio zdrowotnych i psychologicznych do kierowania pojazdami oraz w 60 sprawach zaświadczenie o ukończeniu kursu reedukacyjnego;
- w dwóch sprawach Starosta wydał decyzję o cofnięciu prawa jazdy w związku z przedstawieniem przez kierowcę orzeczenia lekarskiego lub psychologicznego o istnieniu przeciwwskazań zdrowotnych lub psychologicznych;
- w 166 sprawach pracownicy wydziału niezwłocznie¹¹ przekazywali informację do CEK o wydaniu skierowania na badania lekarskie, psychologiczne i kurs reedukacyjny, a w 52 sprawach także o przeprowadzeniu badań i w 60 sprawach o odbyciu kursu reedukacyjnego;
- wydano 128 decyzji o zatrzymaniu prawa jazdy w związku z nieprzedstawieniem w wymaganym terminie zaświadczenia o ukończeniu kursu reedukacyjnego;
- w 10 sprawach Starosta nie wydał decyzji o zatrzymaniu prawa jazdy pomimo nieprzedstawienia w wymaganym terminie orzeczenia lekarskiego i psychologicznego przez kierowcę¹², co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

¹⁰ W pięciu sprawach zdarzenie drogowe miało miejsce przed 01.07.2015 r.

¹¹ W dniu wystawienia decyzji lub wpływu informacji do Starostwa o przeprowadzeniu badania i odbyciu kursu reedukacyjnego.

¹² W tym w pięciu przypadkach kierowca dostarczył w terminie zaświadczenie o odbyciu kursu reedukacyjnego, w pięciu przypadkach Starosta nie wydał decyzji o skierowaniu na kurs reedukacyjny, ponieważ zdarzenie drogowe miało miejsce przed dniem 01.07.2015 r.

- w 46 sprawach Starosta przywrócił uprawnienia do kierowania pojazdami, z tego:
 - a) w 4 sprawach wydano decyzję o przywróceniu uprawnień i ograniczeniu uprawnień do kierowania pojazdem mechanicznym wyłącznie wyposażonym w blokadę alkoholową. We wszystkich przypadkach nastąpiło to po wpływie postanowienia z sądu i przedstawieniu orzeczenia lekarskiego i psychologicznego o braku przeciwwskazań odpowiednio zdrowotnych i psychologicznych do kierowania pojazdami oraz zaświadczenia o odbyciu kursu reedukacyjnego, a także w związku z pozytywnym wynikiem sprawdzenia kwalifikacji w formie egzaminu państwowego zgodnie z art. 49 ust. 1 pkt 3 lit. a oraz art. 103 ust. 3a ustawy o kierujących;
 - b) w 10 sprawach wydano decyzję o przywróceniu uprawnień po przedstawieniu orzeczenia lekarskiego i psychologicznego o braku przeciwwskazań odpowiednio zdrowotnych i psychologicznych do kierowania pojazdami, zaświadczenia o odbyciu kursu reedukacyjnego oraz po sprawdzeniu kwalifikacji w formie egzaminu państwowego, zgodnie z art. 49 ust. 1 pkt 3 lit. a ustawy o kierujących,
 - c) w 32 sprawach Starosta nie wydał decyzji administracyjnej o przywróceniu uprawnienia do kierowania pojazdem po ustaniu przyczyn, które spowodowały jego cofnięcie, pomimo tego zwrócił prawo jazdy kierującym. Starosta wyjaśnił, że w jednej sprawie niewydanie decyzji o przywróceniu uprawnień wynikało z przeoczenia i był to jednostkowy przypadek. W pozostałych sprawach nie wydano decyzji o przywróceniu uprawnień z uwagi na fakt, że orzeczony zakaz prowadzenia pojazdów mechanicznych dotyczył okresu do jednego roku. Dodatkowo wskazał, że w przypadku orzeczenia wyrokiem sądu zakazu kierowania pojazdami na okres nieprzekraczający roku organ wydawał decyzję administracyjną o cofnięciu uprawnień do kierowania pojazdami na okres obowiązywania zakazu. Decyzje o cofnięciu uprawnienia do kierowania pojazdami wydawane były na czas określony i nieokreślony. Wydając decyzję o cofnięciu uprawnień na czas nieokreślony wydawano decyzję o przywróceniu uprawnień, decyzja terminowa „wygasa” wraz z upływem okresu na jaki została wydana. Taka praktyka wynika m.in. z orzecznictwa sądowego¹³.

(akta kontroli tom I str. 143-145, 207-300, tom II str. 21-121, 138-377)

W 13 przypadkach w Starostwie przyjęto jako prawidłowe orzeczenia lekarskie, które nie miały wpisanej daty następnego badania (terminu ważności orzeczenia), a zamiast daty lekarz wpisywał „-”. Starosta wyjaśnił, że w przypadku wpisu „bezterminowo” lub wykreślenia terminu, organ wydający uprawnienia uznał, że orzeczenie lekarskie jest ważne bez terminu. W związku z powyższym organ nie miał podstaw do żądania dokonania określonego wpisu. Nie informowano Marszałka Województwa o wpisywaniu przez lekarzy zamiast daty wyrazu „bezterminowo” lub wykreślenia terminu w orzeczeniach lekarskich.

(akta kontroli tom I str. 143-145, 207-300, tom II str. 1-20, 34-37, 122-137, 152-156, 176-179)

W okresie objętym kontrolą Starosta wydał 12 decyzji o wpisaniu do prawa jazdy możliwości prowadzenia pojazdu wyłącznie po zainstalowaniu w nim urządzenia technicznego w postaci blokady alkoholowej.

(akta kontroli tom I str. 148)

¹³ W tym wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie sygn. akt I OSK 220/08 z dnia 28.01.2008r. (opublikowane LEX nr 537309) oraz wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Szczecinie sygn. akt I SA/Sz 1048/2009 z dnia 20.01.2010 r. (opublikowane LEX nr 554178).

Wojewoda Lubelski w latach 2017-2020 (I półrocze) nie przeprowadzał w Starostwie kontroli w zakresie wykonywania zadań wynikających z ustawy o kierujących pojazdami.

(akta kontroli tom I str. 82-83, 150-162)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W 10 przypadkach Starosta nie wszczął postępowania i nie wydał decyzji administracyjnej o zatrzymaniu prawa jazdy pomimo nieprzedstawienia przez stronę orzeczenia lekarskiego¹⁴ lub psychologicznego w wyznaczonym terminie, co było niezgodne z art. 102 ust. 1 pkt 3 lit. a lub b ustawy o kierujących pojazdami.

Starosta wyjaśnił, że niektórzy kierowcy wnieśli o możliwość przedłożenia orzeczeń w terminie późniejszym, a w ustawie o kierujących pojazdami brak jest regulacji wskazującej na wydanie decyzji o zatrzymaniu prawa jazdy w trybie niezwłocznym. Uznano, że orzeczenia takie mogły być przedłożone w terminie późniejszym. W jednej sprawie niewydanie decyzji o zatrzymaniu dokumentu wynikało z niedopatrzeń.

(akta kontroli tom I str. 143-145, 207-281, tom II str. 210-377, tom III str. 1-20)

Zgodnie art. 102 ust. 1 pkt 3 lit. a i b ustawy o kierujących pojazdami, starosta wydaje decyzję o zatrzymaniu prawa jazdy, w przypadku gdy osoba posiadająca prawo jazdy nie przedstawiła w wymaganym terminie orzeczenia o istnieniu lub braku przeciwwskazań zdrowotnych bądź orzeczenia o istnieniu lub braku przeciwwskazań psychologicznych do kierowania pojazdami. Stosownie do art. 101 ust. 2 pkt 2 osoba skierowana na badanie, o której mowa w art. 99 ust. 1 pkt 2 lub 3, jest obowiązana do przedstawienia staroście odpowiedniego orzeczenia lekarskiego lub orzeczenia psychologicznego w terminie 3 miesięcy od dnia doręczenia decyzji o skierowaniu.

2. W dwóch przypadkach przyjęto orzeczenia lekarskie¹⁵ od kierujących, którzy przeprowadzili badania lekarskie w wojewódzkim ośrodku medycyny pracy niewłaściwym ze względu na miejsce zamieszkania osoby badanej. Badania lekarskie przeprowadzono w Mazowieckim Ośrodku Medycyny Pracy, a na orzeczeniach wskazano, że kierujący mają adres zamieszkania na terenie województwa lubelskiego. Zgodnie z § 10 ust. 1 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 17 lipca 2014 r. w sprawie badań lekarskich osób ubiegających się o uprawnienia do kierowania pojazdami i kierowców¹⁶, jednostkami uprawnionymi do przeprowadzania badań osób, o których mowa w art. 75 ust. 1 pkt 3-5 ustawy o kierujących, są wojewódzkie ośrodki medycyny pracy, właściwe ze względu na miejsce zamieszkania osoby badanej. Na terenie województwa lubelskiego badania kierujących, jeżeli kierował pojazdem w stanie nietrzeźwości, po użyciu alkoholu lub środka działającego podobnie do alkoholu (tj. badania wykonywane na podstawie art. 75 ust. 1 pkt 4 ustawy o kierujących pojazdami), przeprowadza Wojewódzki Ośrodek Medycyny Pracy Centrum Profilaktyczno-Lecznicze w Lublinie.

¹⁴ W dwóch przypadkach kierowcy doręczyli Staroście orzeczenia lekarskie i psychologiczne po 313 i 560 dniach od otrzymania decyzji o skierowaniu na badaniu. W pozostałych przypadkach do dnia zakończenia kontroli kierowcy nie przedłożyli Staroście ww. orzeczeń.

¹⁵ Badanie przeprowadzono w dniu 15.03.2018 r. i 10.07.2019 r.

¹⁶ Dz. U. z 2017 r., poz. 250, ze zm. (uchylone z dniem 31 sierpnia 2019 r.). Po tej dacie kwestie te regulował § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 29 sierpnia 2019 r. w sprawie badań lekarskich osób ubiegających się o uprawnienia do kierowania pojazdami i kierowców (Dz. U. poz. 1659, ze zm.).

Starosta wyjaśnił, że miejsce zamieszkania osoby badanej, może w każdej chwili ulec zmianie. Organ nie miał możliwości zweryfikowania miejsca zamieszkania kierowcy w momencie wykonywania badań lekarskich, z uwagi na powyższe takie orzeczenia zostały przyjęte. Były to sporadyczne, pojedyncze przypadki.

(akta kontroli tom I str. 143-145, 207-261, tom II str. 53-54, 73, 160)

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

Wnioski

1. Wydawanie decyzji administracyjnych w sprawie zatrzymania prawa jazdy w przypadkach wskazanych w art. 102 ust. 1 pkt 3 lit. a i b ustawy o kierujących pojazdami.
2. Przyjmowanie orzeczeń lekarskich właściwych ze względu na miejsce zamieszkania osoby badanej.

Uwagi

Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Lublinie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Lublin, 23 grudnia 2020 r.

Kontroler
Monika Cieniuch
Starszy inspektor kontroli państwowej

Dyrektor
Delegatury Najwyższej Izby Kontroli
w Lublinie
Edward Lis

.....
podpis

.....
podpis